

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2018/19

Destinace (země, město): Rusko, Jekatěrinburg

Jméno, příjmení: Mgr. et Mgr. Dagmar Toufarová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav):

Uralská federální univerzita, Humanitní institut, katedra lingvistiky a odborné komunikace v cizích jazycích

V akademickém roce 2018/19 probíhaly na katedře dva kurzy češtiny v rámci bakalářského studia (studenti si češtinu volí jako 3. povinně-volitelný předmět):

- 1. ročník češtiny = začátečníci / cca 10 studentů (počet se v průběhu roku měnil). Atestaci na konci letního semestru úspěšně složilo 7 studentek, které budou s největší pravděpodobností pokračovat i v dalším roce.
- 2. ročník češtiny = pokročilí / cca 5 studentů (počet se v průběhu roku měnil). Atestaci na konci letního semestru úspěšně složily 2 studentky. 2 studentky z osobních důvodů neabsolvovaly letní semestr a připojí se znovu v dalším ročníku v letním semestru, aby kurz dokončily.

Studenti v Rusku obvykle nastupují na univerzity v nižším věku než v ČR, převážně ve věku (i 16) 17-18 let. V akademickém roce 2019/20 se předpokládá pokračování stávajících kurzů + v případě zájmu veřejnosti také otevření večerních kurzů pro začátečníky/pokročilé. Jsou nabízeny každý semestr, ale ne vždy se podaří je otevřít.

Výuka:

V Rusku je většinou šestidenní pracovní týden, tzn. výukové hodiny mohou být rozloženy na dny pondělí až sobota. Volná je pouze neděle, která je ale často využívána pro jiné aktivity (převážně mimo univerzitu).

K výuce na univerzitě je využívána učebnice *Chcete mluvit česky?* (1. díl, ruská mutace). Dle sylabu je tato učebnice (15 lekcí) rozplánována do 4 semestrů (poslední semestr je kratší, studenti chodí na dvoutýdenní praxe + celkově ukončují výuku v posledním ročníku dříve), tzn. přibližně 4 lekce/1 semestr + další materiály (ukázky četby z novin, časopisů, internetu, z české literatury a encyklopedií, vzory písemností, odborné texty

aj., aby studenti načerpali i jinou slovní zásobu než pouze z učebnice a také si doplnili informace např. z oblasti reálií a seznámili se s různými jazykovými styly).

Studenti (především začátečníci) oceňují jazykové znalosti ruského jazyka lektorky, poněvadž jim může vysvětlovat gramatiku v jejich mateřštině. Tohoto bylo využíváno a osvědčilo se především v 1. semestru – začátečníci. Od 2. semestru se lektorka snaží hovořit co nejvíce v cílovém jazyce.

Studenti jsou zvyklí spíše na frontální výuku, nebrání se ani gramaticko-překládové metodě, ale zároveň oceňují i možnost konverzace (s rodilým mluvčím) či her a dalších aktivit (prezentace, projekty atd.).

Lektor sestavuje/upravuje na začátku akademického roku sylabus, připravuje/upravuje průběžné (min. 2x za semestr) a závěrečné testy. Sylabus + testy a domácí práce vychází z akreditace, která proběhla v roce 2017/18 a pro kterou lektorka také připravovala potřebné podklady.

Lektorka motivuje studenty i k dalším aktivitám mimo univerzitu (např. návštěva české opery či filmového festivalu, letos také výstavy českých fotografií, dále k účasti v soutěžích vyhlášených Českým centrem českého jazyka a literatury při knihovně Bělinského v Jekatěrinburgu či vyzývá k pomoci při přípravě České besedy aj.).

Podmínky pro výuku:

K výuce jsou využívány učebny v budově Humanitního institutu na ulici Turgeněva (budova je spojena s další budovou na adrese Lenina 51). Učebny jsou přidělovány dle rozvrhu na celý semestr. Mají různou velikost – dle velikosti skupiny. Vybavení tříd je standardní (lavice, židle, tabule – zelené na křídlo nebo bílé na fix). Pokud chce lektor využít notebook nebo projektor, je potřeba si toto vybavení zapůjčit na katedře (plně vybavené učebny jsou asi jen 2).

Lektor má klíč od katedry (2 menší propojené místnosti), kde se setkávají všichni vyučující katedry a své místo zde mají i vedoucí pracovníci katedry + 1-2 asistentky z řad studentů. Na katedře je celkem 5 počítačů, ale většinou jsou využívány vedoucími pracovníky a asistentkami. Vyhrazené pracovní místo zde lektor nemá. Většinou pracuje doma. Může také zůstat před výukou či po výuce v některé neobsazené učebně nebo knihovně či univerzitní kavárně apod. Lektorka používala vlastní notebook. Přístup na internet byl možný přes kabel z jiných PC nebo připojením se přes telefon (hotspot) či připojením se k univerzitní síti (stejně jako na kolejích a ve všech budovách univerzity).

Ve fondu univerzitní knihovny je málo (asi do 50 ks) publikací vztahujících se k výuce českého jazyka a kultury. V příruční knihovně katedry (převážná část publikací je fond DZS) je asi 300 knih, které jsou uloženy částečně v jedné skříni na katedře, další část ve skříni v učebně T4 a zbytek ve skladu katedry.

Kopírování a tisk je možný na katedře, ale občas chybí toner. Na chodbách jsou také automaty na tisk a kopírování za peníze (dražší). V letošním akademickém roce DZS zakoupilo pro lektorku multifunkční zařízení (tiskárna, kopírka, scanner), které má lektorka na kolejích.

Další aktivity kromě vlastní výuky českého jazyka a literatury:

I v letošním akademickém roce pokračovala pravidelná setkávání pro zájemce o český jazyk a kulturu pod názvem *Česká beseda* v oblastní knihovně Bělinského. Zde se nachází i Centrum českého jazyka a literatury, kde je umístěn fond českých knih. Spoluorganizátory besedy jsou vedle Uralské federální univerzity, kde lektorka pracuje, a knihovny, kde se akce konají, také Český generální konzulát v Jekatěrinburgu. Jeho pracovníci se setkání také rádi účastní, což zvyšuje prestiž této akce a umožňuje diskuze na nejrůznější témata. Za dva semestry tohoto akademického roku proběhlo celkem osm besed na tato témata: 1. *Český vzdělávací systém*, 2. *100 let republiky*, 3. *Typicky české...*, 4. *Pohádková zima*, 5. *Kultura v ČR*, 6. *Naše významné osobnosti*, 7. *Jarní svátky* a 8. *Netradiční turistické cíle v ČR*. Poslední mimořádná beseda se konala v červnu 2019, zúčastnili se jí také hosté z ČR, kteří pohovořili na zajímavá témata z oblasti svých zájmů a profesí (např. Montessori pedagogika či Senioři v ČR). V rámci posledních tří besed byly promítány i české filmy (v původním znění s titulky v ruštině). Českých besed se pravidelně účastní cca 20-50 osob, přičemž zhruba polovinu tvoří stálí návštěvníci a druhá se obměňuje. Účastníci mají možnost také ochutnat české speciality (dovezené z ČR nebo připravené lektorkou či dalšími spolupracovníky) nebo si vyzkoušet české zvyky a tradice (např. na velikonočním setkání zdobení perníčků a na několika besedách zpívání českých písní a poslech české hudby). Hlavní část besed tvoří prezentace, lektorka hovoří pouze česky a jedna ze studentek překládá do ruštiny, aby všichni (včetně těch, kteří se česky neučí) rozuměli.

Z dalších činností lektorky ještě uvedme:

V dubnu 2019 se konala *Noc knihoven* na téma: *DIVADLO*. Lektorka upravila text známé pohádky *Červená karkulka* do podoby jednoduchého dialogu (celkem pro 6 osob: vypravěč, maminka, Karkulka, vlk, babička, myslivec). Poněvadž byl znám obsah, mohli se všichni soustředit na výslovnost, kterou lektorka opravovala. Ve čtení textu se střídaly malé skupinky, přičemž většina účastníků se toho večera setkala s češtinou poprvé. Úspěch divadla byl završen druhý den v sobotu na setkání České besedy, kde dobrovolníci sehráli malé divadlo (včetně masek) a byli odměněni potleskem velkého publika.

Ve spolupráci s konzulátem byly vyhlášeny tři soutěže pro zájemce o český jazyk a kulturu. První na téma *100 let republiky*, druhá pod názvem *Významné české osobnosti v zahraničí* a poslední, třetí *Můj letní deníček* aktuálně probíhá přes léto 2019 a výsledky budou vyhlášeny na podzim 2019.

Lektorka se účastní také akcí pořádaných Českým generálním konzulátem (např. výstava českých fotografií, koncert u příležitosti vstupu ČR do EU aj.). V případě potřeby pomáhá s propagací, organizací či tlumočením. V listopadu 2018 se konalo 1. kulinářské setkání, kde si mohli zájemci vyzkoušet vaření českých specialit a samozřejmě je následně také ochutnat.

V červnu 2019 se konal 1. česko-ruský picknick v Jekatěrinburgu.

Během akademického roku 2018/19 proběhlo cca 10 speaking clubů – tj. jazykově-kulturních setkání, kde mají zájemci možnost konverzovat na určité téma a tím si aktivně procvičit svoje jazykové znalosti češtiny.

Spolupráce s dalšími institucemi:

Jak již bylo uvedeno výše, lektorka aktivně spolupracuje nejen s kolegy na univerzitě, ale především v oblasti mimouniverzitních aktivit s pracovníky knihovny Bělinského. Tam se totiž nachází také Centrum českého jazyka a literatury. Ve fondu knihovny a centra je cca 1700 knih vztahujících se k českému jazyku a kultuře. Velmi dobrá spolupráce probíhá i s Českým generálním konzulátem – viz výše uvedené akce.

V řešení je možnost spolupráce s některými jazykovými školami a kulturně-informačním centrem (Boris Jelcin centrum).

Životní podmínky pro lektora:

Lektorka je ubytována na kolejích č. 5 – nová budova pro zahraniční studenty a vyučující. Je to jedna ze dvou budov (koleje č. 5 a 8), které byly postaveny asi před třemi roky. Ubytovaní si lektorka musí hradit z vlastních prostředků. Pokud lektor nevyklidí pokoj, tak musí platit i za měsíce, kdy není přítomen.

V přízemí se nachází veřejná jídelna (menza), kam je možno od pondělí do pátku chodit na snídani a obědy (otevřeno od 8 do 16 hodin). Na každém patře je jedna prádelna s pračkou a několik kuchyněk (jedna kuchyňka pro cca 5-6 buněk) + v 6. patře je „veřejná prádelna“ (pro všechna patra za poplatek 100,- RUB/1 praní). V každé kuchyňce jsou tři sporáky, dostatečně dlouhá linka se čtyřmi dřezy a několik úložných skříněk.

Lektor má k dispozici jeden pokoj. Vždy jsou dva pokoje spojeny do tzv. buňky. V rámci jedné buňky je společná koupelna + WC a předsín, kde se nachází lednice. V úklidu těchto prostor se lektorka se spolubydlící střídá, úklid svého pokoje si musí zajistit sama. Ostatní prostory jsou uklízeny správou kolejí.

V pokoji, který obývá jeden zahraniční lektor či výzkumník (standardně jej obývají tři studenti), jsou: 3 postele (příliš měkké pružiny, nepříliš dobré na spaní), 3 skříně, 1 stůl, 3 židle, 3 noční stolečky a 1 zasklený balkón (pouze u některých pokojů). Lektorka si musela dokoupit nebo si dovezla: kvalitní matraci, stolní lampičku, rychlovarnou konvici a nádobí. Ložní prádlo + deka, polštář, přehoz se fasuje z erárních zásob kolejí. Povlečení je možno si nechat prát a vyměňuje se dle potřeby.

Ubytování se nachází cca 40-50 min pěšky/cca 30-40 min veřejnou dopravou od budovy, kde lektorka vyučuje. Zastávka autobusu/tramvaje je hned před kolejemi a také přímo před univerzitou (velká výhoda především v zimě, kdy je velmi chladno). Cena jedné jízdy je 28 RUB (bez ohledu na počet zastávek).

V okolí ubytování se nachází několik větších supermarketů (např. Kirovskij, Pjatorka, Monetka) + řada menších obchůdků. Do centra je to zhruba stejně daleko jako na univerzitu.

Doprava z/na letiště taxíkem stojí cca 300-600 RUB (dle provozovatele taxi služby, nejlepší je asi Yandex-Taxi – možno objednat předem + známá cena předem). Přímo leteckou dopravu Praha-Jekatěrinburg zajišťuje společnost Ural Air. (ČSA ukončila svou činnost.) Je také možno letět s přestupem v Moskvě, St. Petěrburgu či v jiných destinacích.

Co se letos podařilo/ nepodařilo:

V létě 2019 pojedou dvě studentky z Jekatěrinburgu na LŠSS do Prahy (jedna ještě čeká na vyjádření jako náhradník).

Několik studentů z Uralské federální univerzity, ačkoli nestudují češtinu, využilo také možnost výměnného pobytu v ČR, především na MU Brno.

Další zájemci o český jazyk (nejen z řad studentů UrFU) se připravují na studium (Bc., Mgr., Dr.) či práci v ČR (studují jazyk v kurzech češtiny mimo UrFU – jazykové školy, ale chodí na naše jazyková setkání Česká beseda) – mají zájem o přestěhování se do ČR. V rámci možností se jim snažíme pomáhat s vyhledáváním informací a přípravou dokumentů.

Z jejich řad:

- jedna naše spolupracovnice a první ruská překladatelka na České besedě aktuálně dokončuje doktorské studium v Brně,
- další spolupracovnice bude v akademickém roce 2019/20 začínat s Dr. studiem taktéž v Brně,
- druhá naše ruská překladatelka se připravuje na dobrovolnický rok v ČR (s nástupem v září 2019),
- dvěma rodinám se podařilo získat status „krajana“,
- průběžně odjíždí další zájemci studovat a pracovat do ČR.

Problémy a doporučení pro případné zájemce o působení na lektorátu:

Při vydávání víza (ať prvního v ČR nebo při prodlužování v Rusku) je vždy požadován test na HIV. Je potřeba jezdit do smluvní polikliniky (cca 3 zastávky tramvají).

Při uzavírání pracovní smlouvy musí lektor projít vstupní lékařskou prohlídku (při prodlužování smlouvy již nepožadovali).

Před ubytováním na koleji (i při prodlužování ubytovací smlouvy) je potřeba projít lékařskou prohlídkou (včetně rentgenu plic) – každoroční rutina. Menší poliklinika je hned naproti kolejím.

Při vstupu do bazénu je požadováno potvrzení od lékaře (1x ročně od všeobecného + každý půlrok od kožního). Dermatolog pracuje i přímo v budově univerzitního bazénu.

Registraci na cizinecké policii a prodloužení víza pomáhají vyřizovat pracovníci univerzity (především kabinet 107 v budově na Lenina 51).

Mzda je vyplácena většinou ve dvou částkách za měsíc na bankovní účet (nutno zřídit u SBERBANK).

Ubytování si platí lektor sám (slevu může dostat na elektřinu a vodu na období, kdy není přítomen, např. v létě – po předložení letenky s datem odletu/příletu). Je potřeba platit v určené bance.

Internet může lektor využívat univerzitní (na koleji + v ostatních budovách univerzity) nebo si zřídit vlastní připojení (na své náklady).

Mobilní připojení si musí lektor zřídit sám (na vlastní náklady) – dostatečný výběr operátorů.

Při vstupu na koleje a univerzitu se lektor musí vždy prokazovat propustkou. Všude sedí ochranka, která vstup kontroluje (také např. při vstupu na Český generální konzulát nebo do knihovny Bělinského).

Znalost ruského jazyka je velkou výhodou (jak pro pracovní, tak pro osobní život).

Různé:

Lektor působící v této destinaci by měl mít přehled o geografii Ruska, povědomí o historickém vývoji země (včetně souvislostí s ČR) a také se zajímat o aktuální politické dění. Je vhodné zachovávat diplomatický přístup, případně konzultovat např. témata setkání České besedy s pracovníky konzulátu. Je potřeba si uvědomit, že Rusko je velká země, a tudíž i vzdálenosti jsou zde jiné.

Zde je uveden přehled svátků, které jsou v Rusku slaveny:

- <https://www.statnisvatky.eu/rusko/>
- <http://uralvonline.ru/?id=gosudarstvennye-prazdniki-rossii>

Ačkoli bez problémů funguje Google, je vhodné používat místní vyhledávače, např.: <https://www.yandex.ru/>, a sociální sítě.

Praha 2. července 2019

Mgr. et Mgr. Dagmar Toufarová

Obrazová příloha

Budova UrFU na adrese Lenina 51

Zima v centru města

1. kulinářské setkání

Pečení cukroví se studenty

Plakát–CzechIn (filmový festival)

Plakát – výstava českých fotografií

Prezentace DIVADLA na České besedě

Vyhlášení soutěže – výherkyně s konzulem p. Gilarem